

Answer key
(3 Hours)

Q.P. Code:- 54714
[Total Marks: 100]

N. B.:- All questions are compulsory.

सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

All question carry equal marks.

सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

Figures to the right indicate full marks.

उजविकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Text: Prose and Poetry -II

Q.1. Translate any two of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे भाषांतर करा.

- a] "भूतपुत्रं, भिक्षवे, इमिस्सायेव सावत्थिया अज्जतरो राजा अहोसि। अथ खो, भिक्षवे, सो राजा अज्जतरं पुरिसं आमत्तेसि- 'एहि त्वं, अम्भो पुरिस, यावतका सावत्थिया जच्चन्धा ते सब्बे एकज्जं सन्निपातेही'ति। 'एवं, देवा'ति खो, भिक्षवे, सो पुरिसो तस्स रज्जो पटिस्सुत्वा यावतका सावत्थिया जच्चन्धा ते सब्बे गहेत्वा येन सो राजा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा तं राजानं एतदवोच- 'सन्निपातिता खो ते, देव, यावतका सावत्थिया जच्चन्धा'ति। 'तेन हि, भणे, जच्चन्धानं हत्थि दस्सेही'ति। 'एवं, देवा'ति खो, भिक्षवे, सो पुरिसो तस्स रज्जो पटिस्सुत्वा जच्चन्धानं हत्थि दस्सेसि।

उत्तर:- 'भिक्षुंनो! पत्र पूर्वी या श्रावस्ती मध्ये एक राजा राहत होता. त्या राजाने कुणा एक पुरुषाला बोलावले व म्हटले की, हे सद्गृहस्था! याश्रावस्तीमधील जेवढे काही जात्यन्ध आहेत त्या सर्वांना एकत्र कर. ठीक आहे महाराज ! असे म्हणून त्या पुरुषाने श्रावस्तीमधील जितके जात्यंध पुरुष होते त्या सर्वांना एकत्र करून आणले आणि राजाकडे येवून म्हणाला की, महाराज श्रावस्तीमध्ये जेवढे काही जात्यंध आहेत त्या सर्वांना मी एकत्रित केलेले आहे. तेव्हा राजा म्हणाला की, अरे ! तर मग 'त्या जात्यंधांना हत्ती दाखव.' 'ठीक आहे, महाराज' असे राजाला उत्तर देऊन त्या पुरुषाने तेथील सर्व जात्यंध पुरुषांना हत्ती दाखवला.'

- b] तेन हि, महाराज, तज्जेवेत्थ पटिपुच्छिस्साभि। यथा ते खमेय्य, तथा नं ब्याकरेय्यासि। तं किं मज्जसि, महाराज, इध ते अस्स पुरिसो दासो कम्मकारो पुब्बुद्धायी पच्छानिपाती किङ्कारपटिस्सावी मनापचारी पियवादी मुखुल्लोकको। तस्स एवमस्स- 'अच्छरियं, वत भो, अब्भुतं, वत भो, पुज्जानं गति, पुज्जानं विपाको। अयज्झि राजा मागधो अजातसत्तु वेदेहिपुत्तो मनुस्सो; अहम्पि मनुस्सो! अयज्झि राजा मागधो अजातसत्तु वेदेहिपुत्तो पज्चहि कामगुणेहि समप्पितो समङ्गीभूतो परिचारेति, देवो मज्जे।

उत्तर:- तर मग मीच आपल्याला एक प्रश्न विचारितो. त्याचे योग्य दिसेल तसे महाराजांनी उत्तर द्यावे. "तर मग आपल्याला काय वाटते, महाराज? समजा की आपल्या येथील एक दास आहे. तो आपले काम करतो, आपल्या आधी उठतो व मागाहून निजतो, आपल्या हाकेस ओ देतो, आपल्या आवडीप्रमाणे काम करतो, मनाजोगे बोलतो व आपल्याला नेहमी आनंद देतो. आणखी असे समजा की, त्याला एखादे वेळी असे वाटते की, 'पुण्याची गती, पुण्याचे फल किती आश्चर्यकरकव अब्भूत आहे! हा मगध देशाचा राजा वेदेहिपुत्त अजातसत्तुही मनुष्य आहे, मीही पण मनुष्य आहे. परंतु हा राजा पंचंद्रियांच्या सुखानी युक्त व परिपूर्ण आहे-जसा काही एकदा देवच.

2

Answer key

Q.P. Code:-

- c) "पुनापरं यदा होमि, सुतत्तकनकसन्निभो।
मिगराजा रुरुनाम, परमसीलसमाहितो ॥
"रम्मे पदेसे रमणीये, विवित्ते अमनुस्सके।
तत्थ वासं उपगच्छिं, गङ्गाकूले मनोरमे ॥
"अथ उपरि गङ्गाय, धनिकेहि परिपीळितो।
पुरिसो गङ्गाय पपति, 'जीवामि वा मरामि वा' ॥

उत्तर:- आणि पुन्हा जेव्हा मी परमशीलाने युक्त चांगल्या प्रकारे तापविलेल्या सोन्याप्रमाणे रुरु नावाचा मृगराज झाला होता. ॥१॥
मीगंगाच्या काठावर सुंदर रमणिय, एकंत, मनुष्यरहित आणि मनोहर प्रदेशात निवास करीत होता. ॥३॥
तेव्हा श्रीमंताद्वारा ग्रासला गेलेला एक मनुष्य गंगेच्या वरच्या किनाऱ्यावर 'मी जगेन किंवा मरेन' असा विचार करून गंगेत कुदला. ॥३॥

Q.2. Give reference to context any two of the following: [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा .

a) 'इमस्स दण्डं पणेया'ति, एवं खो, महाराज, राजानो सल्लपन्ती'ति।

उत्तर:-विमंसनपट्ट्हो-त्या विरोध करणारास 'असे शासन करा' म्हणून फर्माविले जाते. याप्रमाणे राजे लोकांची शास्त्रार्थ करण्याची पद्धती आहे.

b) "सनिमती चक्खुमती, भिक्खुनी भावितिन्द्रिया।

उत्तर:- उपचालाथेरीगाथा - मी स्मृतीमान, चक्षुमान व इंद्रियांची भावना केलेली (इंद्रियांचे दमन केलेली) भिक्खुणी आहे.

c) असोकं विरजं खेमं, एतं मङ्गलमुत्तमं ॥

उत्तर:- मङ्गलसुत्तं - शोकरहित, निर्मळ व सुखरूप राहतं, हें (त्या माणसाचे) उत्तम मंगल आहे.

Q.3. Write short notes on any two of the following: [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा .

a) सोपाकत्थेरगाथा

b) चत्तारो अम्बूपमापुग्गला

c) पुप्फवग्गो

Q.4. Answer the following any two: [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा .

A) Do as directed. सांगितल्या प्रमाणे करा. (Answer in Pali.- पालित उत्तरे लिहा.)

१. मनुस्सो अञ्जतरस्मिं अटविमुखे कसति। [भविष्यकाळ करा] Write in future tense.

उत्तर:- मनुस्सो अञ्जतरस्मिं अटविमुखे कसिस्सति। [भविष्यकाळ करा] Write in future tense.

२. "सचे तयो दातुं न सक्कोथ[भावास] मे देथा"ति। [योग्य पालि शब्द भरा] Fill appropriate Pali word.

उत्तर:- "सचे तयो दातुं न सक्कोथ, भातरं [भावास] मे देथा"ति। [योग्य पालिशब्द भरा] Fill appropriate Pali word.

३. पिय x अपिय [विरुद्धार्थी शब्द लिहा] Give opposite words.

४. सो साटकं गहेत्वा अगमंसु। [चुकीची दुरुस्ती करा] Correct the sentence.

उत्तर:- ते साटकं गहेत्वा अगमंसु। [चुकीची दुरुस्ती करा] Correct the sentence.

५. भूपालो गङ्गाय मज्झे गच्छति। [अनेकवचन करा] Make plural.

उत्तर:- भूपाला गङ्गाय मज्झे गच्छन्ति। [अनेकवचन करा] Make plural.

3

Answer key

Q.P. Code:-

B] Match the following pairs. (खालील जोड्या जुळवा.)

- | | |
|---------------|---------|
| १. नेदिसो | धम्मो |
| २. कासायानि | वत्थानि |
| ३. रुचिरं | पुष्पं |
| ४. सामणेरेन | उपासकेन |
| ५. इधेकच्चस्स | पुगलस्स |

C] Fill in the blanks. (रिक्तस्थाना जागा भरा.)

१. तेन च पन, भिक्खवे, सो राजा अत्तमनो अहीसि। (अत्तमनो / पण्डितवादं)
२. एवं पियो पुथु अत्ता परेसं, तस्मा न हिंसे परमत्तकामो"ति ॥ (हिंसे / असच्चं)
३. एवं पुगलो आमो होति आमवण्णी। (अम्बूपमा / आमो)
४. तेन खो पन समयेन कसिभारद्वाजस्स ब्राह्मणस्स परिवेसना वत्तति। (परिवेसना / वप्पकाले)
५. "जातस्स मरणं होति, हत्थपादान छेदनं। (पियं / छेदनं)

Q.5. Attempt any two of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा .

a) Explain the importance of 'मल्लिकासुत्तं.'

'मल्लिकासुत्ता' चे महत्त्व स्पष्ट करा.

b) Explain the ethical teaching of 'उच्छ्रंगजातकवण्णना.'

'उच्छ्रंगजातकवण्णना'ची नैतिक शिकवण स्पष्ट करा.

c) On the basis of 'कसिभारद्वाजसुत्तं', explain the cultivation of Buddha by giving examples?

'कसिभारद्वाजसुत्ता' च्या आधारे उदाहरणे देऊन बुद्धाची शेती समजावून सांगा?